

Prádelna Evropa

Zločin neustále vydělává, největším nebezpečím pro Evropu je, že peníze přesouvá do legálního byznysu, tvrdí přední evropský expert

Vlivné mafiánské rodiny už prostřednictvím kriminálních nevládnou, organizovaný zločin se daleko víc přiblížil reálnému byznysu. Navíc se mu poslední dobou daří špinavé peníze efektivně „čistit“ investicemi.

Organizovaný zločin má prostředků opravdu hodně. Hodnota byznysu kriminálních skupin se odhaduje mezi jedním a dvěma procenty HDP jednotlivých států. V Česku by si tak zločinci mezi sebe rozdělovali zhruba 39 až 78 miliard korun. Tedy tolik, kolik ročně utrží některá z horních dvaceti, či dokonce deseti společností v Česku. Ani ekonomická krize na poměru zločinu k HDP moc nezměnila; zločincům neuškodila. „Organizovanému zločinu spíše pomohla, rozšířila možnosti, kam může investovat. Čím horší je situace hospodářství, tím větší je riziko, že ekonomiku znečistí špinavé peníze. Když vám krachuje restaurace, půjdete tam, kde jsou peníze,“ vysvětluje Ernesto Savona, profesor kriminologie a ředitel výzkumného ústavu Transcrime.

VŠECHNO JDE

Investice do legálního byznysu kriminální skupiny směřují podle místa, vlastních zkušeností či náтуры. Časopis Newsweek vyjmenovává evropské příležitosti pro mafiány na základě celoevropské studie, již profesor Savona vedl a v září ji představuje Evropské komisi. Může jít prakticky o cokoli - od auto-servisů, čistíren a erotických klubů ve Finsku

KLIDNÝ ODBORNÍK.

Ernesto Savona, profesor kriminologie a ředitel institutu Transcrime, je považován za největšího evropského odborníka na organizovaný zločin. Zkoumá ho celou kariéru a se svými studii má vliv i na evropskou politiku vůči zločincům. Odplaty se ale nebojí, bodyguardy nemá. „Nejsem v hledáčku, věnuji se analýzám a mafie na výzkumníky neútočí, zbytečně by na sebe upozornili. Naše databáze jsou z veřejných zdrojů a jsou uloženy na bezpečném místě, k němuž má přístup více lidí,“ říká Savona.

„Podobně jako on investují napříč obory do mnoha odvětví, která považují za výnosná, a zároveň se vyhýbají high-tech oborům. Prozatím stále upřednostňují restaurace, hotely a stavebnictví před počítači a softwarem,“ líčí v rozhovoru pro týdeník Euro Savona.

To je zajímavé už jen s ohledem na to, že škody způsobené kyberzločinem světové ekonomice odhaduje výzkum Centra pro

hackerů, kteří ale dokážou napáchat veliké škody,“ tvrdí Savona.

Moderní technologie se ale samozřejmě promítají i do života klasických gangů. Mimo jiné jim podstatně ztěžují snahu vyprat špinavé peníze. Zároveň pomáhají policii a speciálním týmům zaměřit se na největší slabinu kriminálních - komunikaci. Ti zase logicky moderní technologie využívají i na svou ochranu - včetně šifrovaných mobilních telefonů, které jsou i na českém trhu běžně dostupné.

DROGY ČÍSLO JEDNA

Podle zprávy Savonova týmu má organizovaný zločin v Evropě jen na trhu s padělaným zbožím vydělávat v přepočtu 523 miliard korun, ať už jde o kabelky Louis Vuitton, náhradní díly do automobilů, nebo léky. Časopis Newsweek s odvoláním na zprávu Savonova týmu také uvádí, že například na obchodu s heroinem vydělávají mafiáni 165 miliard korun, na trhu s kokainem a marihuanou 138 miliard korun a 110 miliard na obchodu s lidmi. Marže přitom dosahují až 30 procent.

Jen na ilegálním obchodu s tabákem přichází EU o 300 miliard korun ročně. Je přitom třetím až čtvrtým nejvýnosnějším odvětvím organizovaného zločinu.

přes továrny, restaurace a hotely v Německu, banky, maloobchod či sázkářství v Británii, reality ve Skandinávii až po zemědělství a těžbařství v Itálii.

Přístup některých gangů - jako třeba italské Camorry - se dá dokonce přirovnat k investování ve stylu šéfa fondů Berkshire Hathaway Warrena Buffetta, „vizionáře z Omahy“.

strategická a mezinárodní studia (CSIS) v přepočtu na 9,5 bilionu korun. Podle Savony, který je považován za největšího evropského experta na organizovaný zločin, stojí ale v podstatě vedle „klasiky“.

„Italská mafie nebo čínské triády se této oblasti opravdu příliš nevěnují, minimálně to není jejich ‚core‘ byznys. Je to spíše otázka pár

Kriminální skupiny kopírují trendy v regulérním byznysu, jsou menší, flexibilnější a mezinárodnější. A vydělávají na krizi.

„Celkově jsou ta čísla ale trochu někde jinde. Jednoznačně nejněvčetnějším zločinným byznysem jsou narkotika následovaná zmiňovaným obchodem s padělkami. Možná na třetím až čtvrtém místě pak bude černý trh s tabákem,“

upřesňuje Ernesto Savona, který nedávno přijel do Prahy na konferenci Eurocrim 2014. Tabák je obecně v organizovaném zločinu velmi oblíbeným byznysu, který stojí doslova v jeho centru. Podle odhadů Evropské komise přichází Unie na daních jen kvůli „černému“ tabáku o více než 300 miliard korun ročně.

Padělané, ale především pašované tabákové výrobky jsou mezi zločinci oblíbené proto, že například ve srovnání s narkotikou jde o bezpečnější, ale stále velmi výnosný obchod.

„Vemte si, že u vás stojí krabička marlborek mezi třemi a čtyřmi eury, ale v Británii i dvanact eur. Pro ně je velmi jednoduché nakoupit v zemích s nižšími daněmi a převést je k extrémně výnosnému prodeji jinde,“ přibližuje Savona.

Česko se v tomto byznysu počítá, podobně jako u drog, především k tranzitním zemím. I u nás ale obliba nelegálního tabáku opět roste - jen loni kvůli němu měl český rozpočet podle studie KPMG přijít o 1,2 miliardy korun.

Černý obchod s tabákem je nebezpečný hlavně kvůli tomu, že slouží jako relativně snadný zdroj financování nebezpečnějších aktivit - od drog až po obchod se zbraněmi či terorismus. Zároveň se s ním poměrně těžko bojuje. Jakmile plošně vzroste cena cigaret na nějakém místě, nabízí se příležitost, které organizovaný zločin hbitě využívá. Příležitosti si ale kriminálníci hledají i na prakticky nových trzích - aktuálně je třeba na vzestupu rybolov.

„Jak někde zakázete v určitém období chytat ryby, hned se tam někdo objeví. V podstatě v jakékoli regulaci najde organizovaný zločin příležitost,“ potvrzuje Savona.

MÍSTO KMOTRA BYZNYSU

Stejně jako organizovaný zločin hledá stále nové obory, na nichž by mohl vydělat, přizpůsobuje se i měnící se realitě. I tady ko-

ČERNÝ TABÁK. Přes 40 milionů cigaret zlikvidovali ve městě Rjazaň ruští celníci. Nelegálně vyrobené cigarety byly určeny pro trh v zemích Evropské unie.

píruje legální byznys - stále více se ke slovu dostávají menší kriminální skupiny, které jsou schopné flexibilnější činnosti na mezinárodním poli.

Doby, kdy si území i operace rozdělovalo několik mocných rodin s mnoha členy a přísnou hierarchií, už jsou pryč. I když je pravda, že někde si tradice alespoň trochu drží. „Italská Cosa Nostra pořád vychází ze svých historických tradic, podobně jako 'Ndrangheta, která expanduje do Austrálie a Kanady. I jejich počty ale klesají,“ uvádí Ernesto Savona.

Kriminální skupiny si podle něj udržují víceméně i svůj národnostní styl a expandují podle migračních vln obyvatel. Italská mafie o něco více udržuje princip využívání korupce či teritoriální kontroly, pro niž se dnes i mezi dalšími skupinami dají dobře využít investice do bezpečnostních agentur. Čínské triády jsou zase specifické tím, že se příliš nepropojují s jinými národnostmi, i když je jejich byznys skutečně globální, zatímco třeba postsovětské gangy jsou ve srovnání s nimi mezinárodnější.

Na českém území je podle poslední studie Institutu pro kriminologii a sociální pre-

venci z roku 2012 organizovaný zločin rozdělen zhruba na polovinu mezi Čechy a cizince, přičemž z těch jsou tu neaktivnější Vietnamci, Ukrajinci a Rusové. Všichni se podílejí i na praní peněz. Jen v červnu zahájila policie stíhání pěti osob, které měly nelegálně vyvádět peníze z Česka převážně do Asie. Celkem prostřednictvím zahraničních účtů vyvedly za čtyři roky deset miliard korun, které pocházely z nedaněného zboží z asijských tržnic v Česku i Evropě.

PŘESTÁVÁ SMRDĚT

Podle Ernesta Savony bude počet zločineckých organizací dál narůstat. Stejně tak se budou kriminální skupiny zmenšovat a zároveň operovat ve větším měřítku. Tomu by se měl přizpůsobit i systém boje s organizovaným zločinem. Vliv na něj totiž může mít úprava každého zákona.

„Mělo by se na to myslet i při tvorbě imigračních zákonů, protože obchod s lidmi také stále roste - jen přes Sicílii to mohou být stovky lidí denně. Stejně tak je třeba myslet na organizovaný zločin při změnách daní z tabákových výrobků, alkoholu nebo pohonných hmot,“ upozorňuje Savona.

Savona a jeho tým chtějí přispět k boji s organizovaným zločinem novými výzkumnými metodami. Ty současně popisuje jako „studené mapy“, které poskytují obrázek o tom, kdo, co a kde dělá. Posun k takzvaným „horkým mapám“ by měl aktivně kriminálních skupin dodat dynamiku - snáze se poznají možné příčiny chování zločinců, jeho změny a rizika, která je spouštějí.

Státy by se podle Savony měly soustředit na efektivitu svých policejních a vyšetřujících složek i soudního systému. Rozhodně by neměly zapomínat na nyní největší problém s organizovaným zločinem. „Jakmile se přelíží peníze z nelegálních aktivit do legitimního byznysu, už je hůře najdete, přestávají smrdět. Zároveň zhoršují konkurenceschopnost normálních firem. Pizza upečená v restauraci financované mafiány bude chutnat stejně, ale bude levnější,“ uzavírá Ernesto Savona. |